

บทความพิเศษของ อ.เชียวชาญ รัตนามัทธนะ

ผู้ก่อตั้งและนายกสมาคมคนแรก (พ.ศ.2531-2550) ของสมาคมบริหารงานจัดซื้อและซัพพลายเชนแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 037

ธันวาคม 2554 – มกราคม 2555

สอบถามปรึกษาหาหรือได้ที่

☎ 08 1628 7855

✉ cheocharn@hotmail.com

📞 cheocharn

📘 cheocharn

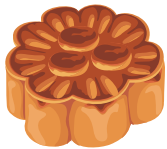
ของขวัญปีใหม่ – รับมาเลยหรือห้ามรับ

New Year Gifts – Yes or No

ฉบับที่แล้วผมนำประกาศจรรยาบรรณของนักจัดซื้อ 10 ข้อมาโชว์ให้คุณดูเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ที่ต้องการจะตั้งกฎกติกาเกี่ยวกับจรรยาบรรณในการจัดซื้อแต่ยังไม่รู้จะเริ่มต้นยังไงจะได้มีไฉ่เดียว จะลอกเอาไปใช้ทั้งหมดหรือจะเอาไปบางข้อและตัดต่อแต่งเติมให้เหมาะกับนโยบายของบริษัทก็ทำเอาเองตามสะดวก ผมยินดีมอบให้ผู้สนใจนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตอะไรจากผม

สำหรับฉบับนี้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันคือประเด็นเกี่ยวกับของขวัญปีใหม่ที่บรรดาซัพพลายเออร์นำมามอบให้ฝ่ายจัดซื้อ เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องน่ากระอักกระอ่วนใจและเป็นที่เพ่งเล็งของคนทั้งบริษัทก็ว่าได้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับของขวัญของกำนัลที่ฝ่ายจัดซื้อโดยทั่วไปยึดถือกันอยู่ก็คือ ถ้าซัพพลายเออร์เอาของมาให้ในช่วงเทศกาลซึ่งเป็นธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันอยู่ ก็ให้รับเอาไว้ได้ เช่นเอากระเช้าผลไม้และขนมปังหรือขนมเค้กมาให้ตอนปีใหม่ เอาขนมเปี๊ยะมาให้ตอนไหว้พระจันทร์ แต่ทั้งฝ่ายซัพพลายเออร์และฝ่ายจัดซื้อก็พึงระมัดระวังให้มากเข้าไว้ว่า ต้องเป็นการให้การรับเพื่อเป็นการสวัสดิตามประเพณีนิยม เป็นสินน้ำใจมิใช่สินบน ดังนั้นมูลค่าสิ่งของจึงควรจำกัดให้เหมาะสม มิใช่ในตะกร้ามีวิสกี้หรือบรันดีหรือไวน์ราคาหลายพันหรือเป็นหมื่น อย่างนี้ก็เกินไป

ถ้าถามว่าจะเอาอะไรมาวัดว่ามูลค่านั้นพอสมควรหรือมากเกินไป ผมเสนอว่าให้เอาสามัญสำนึกของคนธรรมดาทั่วไปนี้แหละเป็นเครื่องวัด ถ้าฝ่ายจัดซื้อสามารถนำเอาของที่ซัพพลายเออร์เขาให้นั้นมาวางโชว์ไว้ได้อย่างเปิดเผยบนโต๊ะทำงานหรือบนตู้เอกสาร โดยไม่ต้องหลบๆ ซ่อนๆ หรือซุกแอบไว้ ใครผ่านไปมาก็เห็นชัดเจนจะๆ กันไปเลยว่ามีอะไรบ้างในตะกร้า อย่างนี้ก็น่าจะโอเค แต่ถ้าฝ่ายจัดซื้อได้รับปากกาตามละหมื่นจากซัพพลายเออร์

หรือรับสร้อยทองจากซัพพลายเออร์ รับแล้วก็รีบเก็บใส่ลิ้นชักตัวเองไปเลยกลัวคนอื่นเห็น แบบนี้ใช้ไม่ได้ครับ หรือซัพพลายเออร์เป็นสปอนเซอร์ให้บินไปเที่ยวภูเก็ตหรือฮ่องกงพร้อมพาไปช้อปปิ้ง ตามจริงๆ เกอจะนักจัดซื้อจะกล้าเล่าให้ใครๆ ฟังได้อย่างเปิดเผยไหมล่ะ ถ้าไม่กล้าเปิดเผยก็ย่อมรู้โดยสามัญสำนึกอยู่แล้วว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่ควรรับ

สิ่งสำคัญอีกข้อหนึ่งคือ ของขวัญทุกอย่างที่ได้รับจากซัพพลายเออร์นั้น นักจัดซื้อพึงระลึกไว้เสมอว่าของเหล่านั้นเป็นของบริษัทมิใช่ของตัวเอง ดังนั้นนักจัดซื้อจึงควรเอามาแจกจ่ายหรือจับสลากในงานปีใหม่ของบริษัท มิใช่เอากลับบ้านตนเอง

เรื่องการรับเลี้ยงก็ใช้หลักปฏิบัติท่านเองเดียวกันคือดูความเหมาะสมและใช้สามัญสำนึกเป็นหลัก หากฝ่ายจัดซื้อไปเยี่ยมหรือไปตรวจสอบโรงงานซัพพลายเออร์ แล้วทางซัพพลายเออร์ก็เชิญรับประทานอาหารกลางวันด้วย แบบนี้ก็เป็นธรรมเนียมประเพณีที่ผู้เป็นเจ้าบ้านมักทำกันอยู่โดยทั่วไปเมื่อมีแขกไปใครมา แต่ถ้าซัพพลายเออร์ชวนนักจัดซื้อไปกินไปเที่ยวเฮฮากันอย่างอื่น แบบนี้ก็ไม่น่าคิด

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถือว่าเป็นหลักปฏิบัติที่ทำกันทั่วไป ซึ่งต้องใช้สามัญสำนึกเข้ามาประกอบติดอยู่ตลอดเวลาว่า **"พอเหมาะพอควรแก่เหตุหรือไม่"** แต่ถ้าบริษัทของนักจัดซื้อมีกฎหรือระเบียบว่า "ห้ามรับของขวัญทุกชนิดจากซัพพลายเออร์ และห้ามรับการเลี้ยงรับรองทุกชนิดจากซัพพลายเออร์ทุกกรณี" แบบนี้ก็จบกันไป ระเบียบคือระเบียบ นักจัดซื้อไม่สามารถไปอ้างธรรมเนียมประเพณีตามที่ผมกล่าวมานะครับ นักจัดซื้อต้องปฏิบัติตามระเบียบของบริษัท

เรื่องของขวัญของกำนัลและการเลี้ยงดูปู่เสือนั้น แท้ที่จริงแล้วเป็นเรื่องของจรรยาบรรณของทั้งสองฝ่ายคือทั้งฝ่ายผู้ให้และฝ่ายผู้รับ หลายบริษัทจึงใช้วิธีตัดไฟต้นลมคือสั่งห้ามไปทางผู้ให้ว่าอย่าทำ เพราะการพำรังสอนอยู่แต่ฝ่ายผู้รับว่าอย่ารับ แต่ผู้ให้ก็มีวิธีมาล่อหลอกยั่วให้อยากอยู่ตลอดเวลา เต็มใจก็เสร็จเรียบร้อยเพราะกิเลสของมนุษย์มันห้ามกันยาก

ด้วยเหตุนี้ บางบริษัทจึงทำเป็นจดหมายส่งไปถึงซัพพลายเออร์ทุกรายให้รับรู้ไว้เลยว่า บริษัทมีนโยบายไม่รับของขวัญและไม่รับเลี้ยง หรือถ้าจะให้ก็ต้องพอสมควรเท่านั้น และเตือนไว้ด้วยว่าหากซัพพลายเออร์ฝ่าฝืนอาจทำให้ธุรกิจที่ติดต่อกันอยู่ขาดสะบั้นไปเลย ถ้าท่านประสงค์จะทำจดหมายท่านเองที่ว่าส่งไปให้ซัพพลายเออร์แต่ไม่รู้จะเขียนยังไงดี ผมมีตัวอย่างของจริงของบางบริษัทที่ผมเห็นว่าเป็นตัวอย่างที่ดี มีทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากท่านใดต้องการขอตัวอย่างเพื่อไปศึกษาดูเพื่อเป็นแนวทางในการที่ท่านจะเขียนจดหมายของท่านเองบ้าง ก็บอกมานะครับ

โปรดทราบว่าการปรากฏการณ์ตรงข้ามก็มีเหมือนกัน กล่าวคือบางบริษัทสั่งให้นักจัดซื้อไปขอของขวัญจากซัพพลายเออร์เพื่อนำมาใช้ในงานเลี้ยงพนักงานประจำปี เขาขอกัน

ตรงไปตรงมาเลยครับ เช่นระบุไปเลยว่าสำหรับซัพพลายเออร์รายนี้ขอทีวี 24 นิ้ว รายนั้นขอตู้เย็น 15 คิว รายนั้นขอไมโครเวฟ หรือบางทีก็ขอเงินสปอนเซอร์เพื่อมาลงในวารสาร และบางทีก็ชักชวนให้ซัพพลายเออร์ร่วมเป็นเจ้าของภาพไปทำบุญทอดกฐินหรือสร้างโรงเรียนที่ใดที่หนึ่ง การขอแบบนี้แม้ว่าจะมีเจตนาดีและบริสุทธิ์ใจ แต่ก็ทำให้ซัพพลายเออร์กระอักกระอ่วนใจอย่างยิ่ง จะไม่ร่วมมือก็กลัวจะมีปัญหาในการทำธุรกิจกันต่อไป ถ้าทำบุญหรือลงขันน้อยไปก็เกรงว่าจะมีปัญหาเช่นกัน เรื่องนี้โดยทั่วไปแล้วในวงการจัดซื้อเขาระมัดระวังกันมาก บางแห่งก็ถือว่าขัด

จรรยาบรรณในการจัดซื้อ ลองดูประกาศจรรยาบรรณข้อ 9 ที่ผมเขียนไว้ในฉบับที่ 36 สิครับ

อย่างไรก็ตาม เมื่อนักจัดซื้อถูกผู้บังคับบัญชาสั่งให้ขอของขวัญจากซัพพลายเออร์จะทำได้ นโยบายยอมอยู่เหนือเหตุผล ผมก็มีตัวอย่างจดหมายของจริงของบางบริษัทให้ท่านดูอีกเหมือนกันว่าเขาเขียนกันยังไง ใครอยากได้ไปศึกษาก็ติดต่อมาได้ครับ แต่ผมขออย่าให้ทุกท่านทราบไว้ นะครับว่า เรื่องของของขวัญจากซัพพลายเออร์นั้นเป็นสิ่งที่ผมไม่สนับสนุนให้ทำเลย ผม

เพียงแต่ส่งให้ไปศึกษา หรือเพื่อเป็นแนวทางการเขียนจดหมายสำหรับนักจัดซื้อที่อยู่ในภาวะลำบากใจตั้งว่า มิได้แปลว่าผมแนะนำให้ทำนะครับ ผมเชื่อในกฎเกณฑ์ที่กล่าวกันมานานแล้วว่า Nothing in the world is free. และเชื่อในหลักเศรษฐศาสตร์ว่า There is no such thing as a free lunch.

อีกไม่นานเราก็จะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกันอย่างเต็มตัว การประกอบธุรกิจอย่างมี CSR (Corporate Social Responsibility) ก็จะเป็นประเด็นหนึ่งที่นักจัดซื้อพึงระวัง และควรศึกษาเตรียมตัวไว้ให้ดีเสียแต่เนิ่นๆ ก่อนที่เรื่องจะกลับกลายเป็นว่าฝ่ายจัดซื้อเป็นต้นเหตุที่ทำให้บริษัทถูกแบนเพราะมีพฤติกรรมที่ขัดต่อ CSR หรือคบค้ากับซัพพลายเออร์ที่ไร้ CSR นักจัดซื้อท่านใดยังไม่ค่อยประสีประสาเรื่อง CSR เลยนั้นผมขอแนะนำให้ไปอ่านบทความฉบับที่ 18 และฉบับที่ 19 ที่ผมเขียนไว้เมื่อปลายปี 2551 เพื่อปูพื้นฐานความเข้าใจเอาไว้ก่อนก็จะดีนะครับ

ผมใคร่ขอถือโอกาสนี้อวยพรส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ล่วงหน้าแด่ทุกท่านที่อ่านมาถึงบันทึกนี้ ... ในวาระดิถีจะสิ้นปีเก่า 2554 และจะขึ้นปีใหม่ 2555 ผมและทีมงานพร้อมทั้งทีมวิทยากร ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านเคารพนับถือ โปรดบันดาลให้ท่านและครอบครัวประสบความสุขและความสำเร็จและมีสุขภาพดี **และอย่าถูกน้ำท่วมไม่ว่าชาตินี้หรือชาติไหนก็ตาม ... สาธุ**

